

GOVERNMENT OF ARUBA

Prime Minister of Aruba
Minister of General Affairs

L.G. Smith Blvd. 76
Oranjestad, Aruba
Tel. (297) 528 4900

Zienswijze Land Aruba

Datum: 27 januari 2023

Maatregel: doorlichting van (semi)overheidsbedrijven en overheidsentiteiten

Beoogde resultaat: 'beleidsreactie Aruba Bestuurlijk vastgesteld'

Naar aanleiding van het akkoord gesloten tussen Nederland en Aruba op 13 november 2020, is overeengekomen dat er invulling gegeven zal worden aan diverse hervormingsplannen en maatregelen. Een dergelijke maatregel is B.2.1. aangaande de doorlichting van (semi)overheidsbedrijven. De doorlichting bestond uit twee trajecten zijnde:

- Traject 1: de doorlichting van zes (semi) publieke instellingen om inzicht te krijgen in de legitimiteit van publiek aandeelhouderschap. En voorts de effectiviteit en efficiënte van deze zes entiteiten.
- Traject 2: een analyse van het beleid omtrent deelnemingen, Corporate Governance, de Landsverordening Normering Topinkomsten en de informatievoorziening richting het Arubaans parlement

De doorlichting is uitgevoerd door PricewaterhouseCoopers waarbij er op constructieve wijze is samengewerkt met lokale partners alsook het ministerie BZK. Gedurende de doorlichting zijn ook relevante actoren gehoord.

Op basis hiervan wens ik aan te geven dat de ministerraad, een aan dit schrijven bijgevoegde zienswijze heeft uitgebracht, inzake de eindrapportage behorende bij deze doorlichting en zoals is opgeleverd door PricewaterhouseCoopers (Pwc).

mw. mr. E.C. Wever-Croes
Minister-President

GOVERNMENT OF ARUBA

Prime Minister of Aruba
Minister of General Affairs

L.G. Smith Blvd. 76
Oranjestad, Aruba
Tel. (297) 528 4900

Zienswijze Land Aruba traject 1

Aangaande Serlimar S.G. door de minister van Transport, Integriteit, Natuur en Ouderenzaken:

"Ik heb kennisgenomen van het rapport '*Doorlichting overheidsbedrijven Aruba: Serlimar SG*', opgesteld conform de afspraken vastgelegd in de contractbevestiging van 26 april 2022 en onderdeel van de maatregel "Doorlichting overheidsbedrijven Aruba".

Semantiek speelt bij het thema afvalverwerking op Aruba een belangrijke rol. Misvattingen kunnen worden vermeden en discussies kunnen gericht worden gevoerd wanneer alle betrokkenen dezelfde taal spreken. Drie termen moeten in deze fase van de ontwikkelingen op het gebied van afvalbeheer op Aruba duidelijk worden gedefinieerd, nl: verwerking; afval; en landsbijdrage.

De term "afval" is juridisch nog altijd een vage term en wordt in de lokale wetgeving ook niet helder beschreven. Voor de regering is het uitgangspunt dat afval niet vanzelfsprekend ontstaat wanneer een eerste eigenaar of gebruiker afstand neemt van een voorwerp, stof of materiaal. Immers, zolang er een economische waarde in het voorwerp, stof of materiaal kan worden gevonden, dan zal een tweede eigenaar of gebruiker de zaak niet als afval bestempelen.

Ook de term "verwerking" moet zorgvuldig worden gebruikt. Er is een wezenlijk verschil tussen verwerking van afval en de werkzaamheden die Serlimar jarenlang op de afvalstortplaats Parkietenbos heeft uitgevoerd, namelijk het storten, verspreiden en verbranden van afval. Aan verwerking heeft Serlimar weinig tot niets gedaan. In feite, het bedrijf heeft wellicht in het verre verleden een inspanning gedaan om de eerste stap te nemen richting verwerking, en dat was mislukt. Sindsdien doet het bedrijf niets aan afvalscheiding of enig vorm van segmenteren van nuttig materiaal.

De term "landsbijdrage" wordt bij Serlimar in de praktijk aldoor gebruikt als titel voor dat deel van de inkomsten die van de regering wordt ontvangen. Deze term wordt snel opgevat als een soort subsidie of steun. Het gaat echter om commerciële afspraken tussen het bedrijf en Land Aruba. Het Land koopt diensten van het bedrijf

GOVERNMENT OF ARUBA

Prime Minister of Aruba
Minister of General Affairs

L.G. Smith Blvd. 76
Oranjestad, Aruba
Tel. (297) 528 4900

en sluit daarvoor jaarlijks een DVO (dienstverleningsovereenkomst). Er kan incidenteel gebeuren dat er een beroep wordt gedaan op de regering voor additionele financiële steun.

Op pagina 33 wordt onder observaties genoemd dat het niet duidelijk is wat de rol van Serlimar wordt binnen de context van de ladder van Lansink en dat Serlimar op middellange termijn enkel de rol van afvalinzamelaar zal vervullen. Deze onzekerheid ontstaat door het feit dat vooralsnog niet zuiver kan worden ingeschat 'wanneer' Serlimar in staat zal zijn om te investeren in apparatuur dat nodig is voor het verwerken van afval. Deze onduidelijkheid betreft aldus alleen de looptijd die nodig is om van Serlimar een bedrijf te maken dat commercieel kan deelnemen aan afvalverwerking. Het streven is echter wel helder, nl. Serlimar zal een gewichtige deelnemer worden op het gebied van verwerking.

Mijn bevindingen worden door de doorlichting grotendeels bevestigd. Het eindoordeel en dus ook de aanbevelingen, sluiten daardoor welhaast volledig aan met de bevindingen en mijn plannen en voornemens. Een aantal van die bevindingen worden inmiddels al uitgevoerd."

Aangaande Arubus N.V. door de minister van Transport, Integriteit, Natuur en Oudere zaken:

"Ik onderken de bevindingen en deel grotendeels de aanbevelingen omdat deze goed aansluiten bij mij inzichten. De zorgelijke financiële situatie van dit bedrijf herken ik volledig. Maar ik zal hierna toelichten waarom n.m.i. de financiële werkelijkheid ernstiger is dan geschetst, en waarom ik de situatie vooral toeschrijf aan de bedrijfsvorm 'N.V.'.

Het eigen vermogen dat op de balans (2020) staat, is n.m.i. misleidend omdat materiële bedragen aan vorderingen op de dochtermaatschappijen als activa worden meegenomen. Ik betwijfel ten zeerste dat die vorderingen enig realiseerbare waarde hebben. Zij zullen haast onvermijdelijk vervallen ten laste van het eigen vermogen. De cumulatieve verliezen zijn daarom in werkelijkheid groter dan wat op de balans wordt vermeld. Door deze bijstelling van de teller worden de liquiditeitsratio's nog erger. Het grootste deel van de bussen staan bovendien niet

Prime Minister of Aruba
Minister of General Affairs

L.G. Smith Blvd. 76
Oranjestad, Aruba
Tel. (297) 528 4900

GOVERNMENT OF ARUBA

op de balans van het bedrijf. Het bedrijf vermijdt daarmee de bijbehorende schulden. De werkelijke noemer ligt dus hoger.

De haast uitzichtloze toestand kan grotendeels worden toegerekend aan ontwikkelingen op de markt en aan de bedrijfseconomische keuzes die in de doorlichting aan de orde zijn gesteld. Echter, n.m.i. is de mate van verlies, de omvang van de financiële wanorde en mismanagement uitsluitend mogelijk geweest omdat men in het bedrijfsmodel steeds heeft kunnen rekenen op de steun van de overheid. Dit heeft in combinatie met het uitblijven van een effectief corporate governance regime geleid tot een toestand waarin een grote mate van zorgeloos directievoering kon worden toegestaan, en waarin twijfelachtige en mogelijk zelfs verdachte besluitvorming mogelijk is geweest. Ik richt mij hier bijvoorbeeld op de stand van het wagenpark en het uitblijven van richtlijnen en toezicht op de aanschaf van bussen. Het feit dat de overheid de grootste crediteur is en dat dit bepalend is voor de bedrijfscontinuïteit versterkt mijn mening. Het gaat om een stevig bedrag aan opgebouwde belastingschuld, ofwel een financieringsvorm dat voor een reguliere 'N.V.' niet is toegestaan. Toegang tot dit soort kosteloze financiering, in combinatie met impliciete borgstelling van de overheid en een tekort aan toezicht, maakt een effectieve bedrijfsvoering zinloos.

De doorlichting bevestigt mijn oordeel dat adequaat toezicht de juiste eerste stap is geweest richting herstel. Het versterkt tevens mijn mening dat er voldoende redenen zijn om de vraag te kunnen stellen of de bedrijfsvorm "overheids N.V." wel of niet achterhaald is. Bij mij leeft eveneens de indruk dat het niet ondenkbaar is dat betaalbaar openbaar vervoer op Aruba ook aan de markt kan worden overgelaten met de voorwaarden dat de regering een rol heeft bij regulering van de kwaliteit en de prijsvorming. Lijkt mij dat de tijd is aangebroken om "concessies" als alternatief in overweging te nemen."

GOVERNMENT OF ARUBA

Prime Minister of Aruba
Minister of General Affairs

L.G. Smith Blvd. 76
Oranjestad, Aruba
Tel. (297) 528 4900

**Aangaande Freezone Aruba N.V. door de minister van Economische Zaken,
Communicatie en Duurzame Ontwikkeling:**

“De situatie van Free Zone Aruba N.V. is duidelijk in kaart gebracht. Dank aan PricewaterhouseCoopers Advisory N.V. voor een zorgvuldig onderzoek en uitgebrachte aanbevelingen. Vervolgstep is nu om de voorgestelde oplossingen te evalueren en te implementeren, mogelijk zal ik u hieromtrent separaat benaderen.”

**Aangaande Post Aruba N.V. door de minister van Economische Zaken,
Communicatie en Duurzame Ontwikkeling:**

“De situatie van Post Aruba N.V. is duidelijk in kaart gebracht. Dank aan PricewaterhouseCoopers Advisory N.V. voor een zorgvuldig onderzoek en uitgebrachte aanbevelingen. Vervolgstep is nu om de voorgestelde oplossingen te evalueren en te implementeren, mogelijk zal ik u hieromtrent separaat benaderen.”

Prime Minister of Aruba
Minister of General Affairs

L.G. Smith Blvd. 76
Oranjestad, Aruba
Tel. (297) 528 4900

GOVERNMENT OF ARUBA

Zienswijze Land Aruba traject 2

Door de minister van Algemene Zaken:

Algemeen:

Hoofdstuk 4 van de analyse van PricewaterhouseCoopers (PwC) is doorgenomen. In een aantal gevallen heeft PwC bepaalde onjuiste informatie opgenomen of is uitgegaan van een verkeerde veronderstelling van feiten aangaande de Landverordening Normering Topinkomens (LNT).

Het meest belangrijke is dat de LNT geen bevoegdheid bevat tot het opleggen van bestuurlijke boetes. De LNT (maar ook de WNT) gaat uit van het herstellen van overtredingen, en wel het betalen van een bezoldiging onder de norm, dan wel het terugvorderen van te veel betaald salaris (door middel van een last onder dwangsom) en het openbaar maken van de financiële gegevens over de topfunctionarissen. Dit door het toepassen van bestuursdwang in het geval de verantwoordelijke zelf niet zorgdraagt voor openbaarmaking.

Voorts dient een onderscheid gemaakt te worden tussen hetgeen bij wet geregeld moet worden en wat beleidsmatig moet worden ingevuld. De wijze waarop een minister omgaat met een bepaalde bevoegdheid wordt nader geregeld in een beleidsdocument die in eerste instantie de minister zelf bindt. Dit is anders dan de situatie waarbij de landsverordening bepaalt dat een onderwerp in een Landsbesluit Houdende Algemene Maatregelen (Lb-ham) of een Ministeriële Regeling (MR) nader moet worden geregeld.

In het geval van de LNT heeft de minister van Financiën onder meer de bevoegdheid om een hogere bezoldiging dan de norm te accorderen. Daarvoor hoeven geen uitvoeringsregels bij wet te worden vastgesteld, maar dient een beleid te worden vastgesteld waarin de minister aangeeft hoe hij met zijn bevoegdheid zal omgaan. Hiervoor zou hij (voor het beleid zelf of voor individuele gevallen) advies moeten inwinnen – zoals in de Memorie van Toelichting (MvT) en het nader rapport is aangegeven – van bijvoorbeeld de Commissie Corporate Governance dan wel de nog (eventueel) in te stellen Autoriteit Corporate Governance.

Ook een termijn vaststellen waarbinnen de minister, na melding van een geconstateerde overtreding, bijvoorbeeld een last onder dwangsom zal opleggen, dient bij wijze van beleid plaats te vinden. De LNT bevat geen grondslag om in een Lb-ham of een MR een dergelijke termijn vast te stellen. Los daarvan zijn er, – mocht een termijn worden vastgesteld waarbinnen moet worden gehandeld – geen gevolgen als de minister zich aan een dergelijke termijn niet houdt. Ook in alle andere gevallen waarin bestuurlijk kan worden opgetreden, is niet geregeld binnen hoeveel tijd een bestuurlijke sanctie moet worden opgelegd. Een dergelijke verplichting op de minister wordt als zeer beperkend geacht.

Specifiek:

Op pagina 39 staat in voetnoot nr. 47: *“De LNT noch de Memorie van Toelichting lichten de reden toe dat ontslagvergoedingen apart zijn gezet van de algemene norm van Afl. 329.000.”*

Dit klopt niet en moet gecorrigeerd worden: In de paragrafen 7.4 en 7.5 van de MvT wordt ingegaan op ontslagvergoedingen en de reden waarom deze apart worden genormeerd (pag. 14-15): "In de definitie van bezoldiging in artikel 1.1, onderdeel e, WNT is de "uitkering bij beëindiging van het dienstverband" niet opgenomen, daar dit zou meebrengen dat er bij een bezoldiging net onder het maximum geen ruimte meer zou bestaan voor een eventuele uitkering bij ontslag. De hoogte van een dergelijke uitkering wordt dan ook apart genormeerd en gedefinieerd in artikel 1.1, onderdeel h, WNT." "Voor de definitie van bezoldiging wordt in het ontwerp aansluiting gezocht bij de definitie van dit begrip in de WNT. Dit wordt ook door de Commissie geadviseerd. De bezoldiging wordt dus verdeeld in enerzijds bezoldiging en anderzijds uitkeringen wegens beëindiging van het dienstverband." De LNT is op dit punt dus gelijk aan de WNT.

Op pagina 40 staat: *“De Raad van Advies vroeg zich in het eigen advies over de ontwerp-LNT af waarom niet is voorzien in openbaarmaking van inkomensgegevens anders dan in het jaarverslag zoals bijvoorbeeld via één of meerdere websites. Dit is een terechte vraag aangezien openbaarmaking op een toegankelijke wijze een publiek belang dient. In de definitieve versie van de LNT is dit punt niet gewijzigd cq. verbreed.”*

Openbaarmaking van de LNT-gegevens zal plaatsvinden via internet op een algemeen toegankelijke wijze. De toelichting op de ministeriele regeling (nog in concept) waarin de wijze van openbaarmaking van het financieel verslaggevingsdocument wordt geregeld, bepaalt ter zake dat "de verantwoordelijke kan de vereiste informatie op een eigen website publiceren, maar mag daarvoor ook gebruikmaken van gemeenschappelijke voorzieningen die aangeboden worden door bijvoorbeeld de brancheorganisaties. In het kader van transparantie en met het oog op toezicht moeten de LNT-gegevens algemeen toegankelijk en eenvoudig vindbaar zijn, gedurende een zekere periode. Concreet betekent dit dat de LNT-verantwoording binnen de basisstructuur van de desbetreffende website moet worden geplaatst en niet op een afgezonderde pagina of een afwijkend (sub)domein. Binnen de basisstructuur is tevens gekozen voor een logische plaatsing, bijvoorbeeld bij informatie over de organisatie of bij overige verantwoordingsdocumenten. Ook is de vindbaarheid via zoekmachines geborgd. Het deponeren van jaarstukken bij de Kamer van Koophandel volstaat niet. Gedeponeerde jaarrekeningen zijn namelijk niet openbaar. Voor zover zij dat in de toekomst zouden worden, zou de aanvrager moeten betalen voor het raadplegen van de jaarstukken. Dat voldoet niet aan het criterium van algemene toegankelijkheid."

Op pagina 40 staat verder: *"Het is niet vastgelegd wanneer de Minister de entiteit in kwestie zal aanschrijven en wanneer hij ervoor zal kiezen de bestuurder in kwestie te beboeten. Verder schrijft de LNT geen termijn voor waarbinnen de minister van Financiën na de constatering van de overtreding moet handhaven."*

Dit zal in een sanctiebeleid moeten worden geregeld.

Op pagina 40 staat ook: *"Ook zal per overtredingsgeval een melding verschijnen in de Landscourant nadat de boete onherroepelijk is geworden. De openbaarmaking van gegevens zal in verband met de kleinschaligheid van Aruba en de angst voor het mogelijk politiseren van inkomensgegevens op functie-titel geschieden en niet op naam zodat betrokkenen hier niet last van krijgen. Nadat de boete is opgelegd, dient binnen een door de minister te bepalen termijn betaald te worden. Als die overschreden is, wordt de overtreder gemaand binnen twee weken te betalen. Wanneer dat niet gebeurt, is de minister bevoegd een dwangbevel op te leggen."*

GOVERNMENT OF ARUBA

Prime Minister of Aruba
Minister of General Affairs

L.G. Smith Blvd. 76
Oranjestad, Aruba
Tel. (297) 528 4900

In de WNT en de LNT is gekozen voor handhaving door middel van bestuurlijke herstelsancties en bestuursdwang: het opleggen van last onder dwangsom en het op kosten van de verantwoordelijke bepaalde gegevens openbaar maken, indien de verantwoordelijke heeft nagelaten zulks te doen. Op grond van de WNT en de LNT is er dus geen bevoegdheid om bestuurlijke boetes op te leggen. Het rapport van PWC dient op dit punt te worden gecorrigeerd.

Op pagina 40 staat in voetnoot nr. 51: *“De Minister-president draagt samen met de minister van Financiën en de minister van Justitie een medeverantwoordelijkheid voor het (totstandkoming van de) ontwerp-LNT. Echter enkel de Minister van Financiën heeft een handhavingsbevoegdheid.”*

Dit klopt niet. De minister van Justitie is niet verantwoordelijk voor de (totstandkoming van de) LNT. Ten aanzien van de (mede)verantwoordelijkheid van de minister-president en de minister van Financiën wordt in paragraaf 1.2 van de MvT het volgende overwogen: "Ingevolge artikel 2 van de Landsverordening instelling ministeries behoren zaken als het algemeen beheer van en het toezicht op de inkomsten en uitgaven van het Land, het toezicht op de toepassing van de begrotingen en op de doelmatige besteding van de middelen van het Land, het bevorderen van duurzame overheidsfinanciën alsook het deelnemingenbeleid ten aanzien van de overheidsbedrijven tot de zorg van de minister, belast met financiële aangelegenheden (de Minister). Hoewel de in het ontwerp voorgestelde bezoldigingsnorm in navolging van de WNT wordt gekoppeld aan het inkomen van de minister-president, is voor de uitvoering en de naleving van de voorschriften ervan de Minister verantwoordelijk. De in dit ontwerp opgenomen bevoegdheden, zoals het stellen van nadere regels, het instemmen met bezoldigingen in afwijking van de vastgestelde norm, het stellen van een lagere bezoldigingsmaximum voor bepaalde sectoren, alsook tot handhaving van het ontwerp, worden dan ook aan de Minister toegekend. Vanwege de ministerie-overstijgende aard van de regeling draagt de minister-president medeverantwoordelijkheid voor het ontwerp."

Op pagina 41 staat: *“Overigens adviseerde de Raad van Advies om in de LNT zelf alle relevante toezicht- en handhavingsbepalingen uit te werken omdat de Arubaanse wetgeving niet, zoals in Nederland met de Awb, soortgelijke algemene regelingen kent.⁵⁹ De tijdsdruk waaronder de LNT tot stand moest komen, is de achterliggende reden dat dit advies niet is opgevolgd.”*

In de LNT zijn de nodige toezicht- en handhavingsbepalingen opgenomen. Aanvullende bepalingen voor het opleggen van een last onder dwangsom zijn in de wet niet nodig. Het rapport van PWC dient op dit punt te worden aangepast.

Op pagina 41 wordt tevens vermeld: *“De hoogte van de bestuurlijke boetes, de grondslagen voor de vaststelling van hun hoogtes en hun betaaltermijn;”*

Ik merk nogmaals op dat de LNT geen bevoegdheid bevat om bestuurlijke boetes op te leggen, maar last onder dwangsom. De nadere uitvoering hiervan (waaronder de vaststelling van de hoogte van de last onder dwangsom bij lb ham) kan echter slechts plaatsvinden nadat toezichthouders zijn aangewezen en personen die namens de minister van Financiën belast zullen worden met de bestuurlijke handhaving. Dit gezegd hebbende, dient de aandacht in de beginfase van de LNT te liggen op het positief stimuleren van naleving door (onder meer) het geven van voorlichtingen over van de nieuwe voorschriften en niet zozeer op het bestraffen. LNT-instellingen kunnen zonder de nadere uitvoeringsregels ook moeilijk de regels naleven. Het is dus zaak dat de uitvoeringsregels zo snel mogelijk tot stand komen. Het streven is dat deze regels in het eerste kwartaal van 2023 worden vastgesteld.

Op pagina 43 wordt als eerste aanbeveling gegeven om advies in te winnen van de Raad van Advies over de uitvoeringsregels.

De RvA wordt altijd gehoord over ontwerp-landsverordeningen en ontwerp-landsbesluiten, houdende algemene maatregelen.

Door de minister van Financiën en Cultuur:

Het Land kan zich in vinden in de eerste drie van de vier aanbevelingen bij hoofdstuk 5 om zowel de informatievoorzieningswijze aan de Staten alsook de informatiewaarde daarbij te vergroten. Om deze aanbevelingen in structurele vorm te kunnen implementeren moet de basis van de centrale financiële administratie van het Land eerst op orde zijn. In het rapport *«Financieel Fit: versterken financiële organisatie Land Aruba»* van juni 2022 zijn hiervoor richtinggevende verbeterpunten

in hoofdlijnen uitgezet. De eerste prioriteit is om de basis op orde te krijgen. Hierbij zal evenwel worden ingezet om waar mogelijk ook zo veel mogelijk verbeterpunten mee te nemen die de eerste drie aanbevelingen raken. Zoals in de zienswijze op het rapport «*Financieel Fit: versterken financiële organisatie Land Aruba*» is aangegeven moet ook rekening worden gehouden met de huidige tekorten en de capaciteiten in de bezetting die benodigd is om de verbeteringstrajecten uit te voeren.

In aanbeveling vier wordt aanbevolen om regels op te stellen voor financieel beheer voor overheids-nv's. In deze aanbeveling kan het Land zich niet vinden. Het rapport onderbouwt deze aanbeveling overwegend op basis van de Memorie van Toelichting van de Staatsregeling, die bijvoorbeeld verwijst naar artikel 40 van de Nederlandse Comptabiliteitswet 1976.

Wat in dat artikel (toentertijd) was geregeld heeft het Land (al) in artikel 27 van de Comptabiliteitsverordening 1989 vrijwel gelijksoortig geregeld. In de huidige Nederlandse Comptabiliteitswet zijn er overigens weinig andere bepalingen terug te vinden over de regels voor financieel beheer waarop het rapport doelt. Regels voor financieel beheer is een zeer brede term. Zo valt daar ook aanbeveling drie onder – het synchroniseren van de tijdslijnen van de jaarrekeningen van overheids-nv's – waarin het Land zich kan vinden. Aanvullende regels voor financieel beheer bovenop wat er al nu is, is naar mening van het Land niet direct nodig. Het Land ziet eerst heil om eerst de bestaande regels ten volle en goed te gaan gebruiken, en als in de praktijk daaruit belangrijke leemtes voortvloeien, om voor die leemtes dan aanvullende regels op te stellen.

In bijlage A wordt onder A.1 het volgende aangegeven:

“In geval van APA geeft de overheid van Aruba desgevraagd als verklaring voor de niet-begrote uitgaven dat deze onder de duurtetoeslag voor de gewezen ambtenaren binnen APA vallen, uit de tijd dat APA nog onderdeel van de overheid van Aruba was. Deze uitgaven zijn in 2017 begroot en verantwoord onder de duurtetoeslagenpost van het Land en daarmee niet zichtbaar op de exploitatierekening.”

Allereerst wordt gesproken van niet begrote uitgaven, waarna toch gezegd wordt dat deze uitgaven begroot en verantwoord zijn op de duurtetoeslagenpost. Dit is tegenstrijdig. De uitgaven zijn weldegelijk begroot. Verder wordt aangegeven dat omdat de uitgaven verantwoord worden onder de duurtetoeslagenpost deze niet

zichtbaar zijn in de exploitatierekening. Dit is onjuist. De post voor duurtetoeslag is een post die onderdeel vormt van de exploitatierekening.

Door de minister van Economische Zaken, Communicatie en Duurzame Ontwikkeling:

Ten eerste stel ik de door PricewaterhouseCoopers Advisory N.V. verrichte werkzaamheden zeer op prijs. Het rapport geeft naar mijn mening een goede weergave van de relatie tussen de aandeelhouder en overheids-nv weer en heeft inzichtelijk gemaakt wat de verbeterpunten zijn en op welke wijze de regering de verbeterpunten kan implementeren.

Ik heb echter de volgende drie opmerkingen ten aanzien van het rapport:

1. Ongeacht dat het rapport in algemene zin is opgesteld, worden enkele algemene aannames gemaakt ten aanzien van de kundigheid en specifieke handelingen van ministers in hun rol als aandeelhouder, waar ik mij persoonlijk echter niet in kan vinden;
2. In het rapport wordt herhaaldelijk aangegeven dat de relatie tussen de aandeelhouder en de overheidsvennootschap wordt beheerst door BWA 2. De (privaatrechtelijke) relatie wordt echter eveneens beheerst door statutaire bepalingen en de corporate governance code die enkele overheidsvennootschappen van toepassing hebben verklaard en volledigheidshalve dient opgemerkt te worden dat BWA 2 recentelijk is ingevoerd en dat de privaatrechtelijke relatie tussen aandeelhouder en overheidsvennootschappen daarvoor werd beheerst door het inmiddels ingetrokken Wetboek van Koophandel
3. Op pagina 24 van het rapport geef PricewaterhouseCoopers Advisory N.V. de volgende aanbeveling:

“ Borg de rolvastheid en verzakelijking van de relatie met overheids-nv's door de Minister van Financiën de primus inter pares te maken van wanneer het gaat om de deelnemingen. Hij vervult dan namens het kabinet het aandeelhouderschap en stemt daarvoor af, waar nodig met de vakminister.”

Prime Minister of Aruba
Minister of General Affairs

L.G. Smith Blvd. 76
Oranjestad, Aruba
Tel. (297) 528 4900

GOVERNMENT OF ARUBA

Normaliter vervult een Minister die volgens de LIM verantwoordelijk is voor een specifiek beleidsterrein het aandeelhouderschap van een overheids-nv die betrekking heeft op het desbetreffende specifieke beleidsterrein. De aanbevolen loskoppeling zal het voor de betrokken minister die op grond van de landsverordening instelling ministeries verantwoordelijk is voor een bepaald beleidsterrein moeilijker maken om zijn beleid uit te voeren, aangezien het aandeelhouderschap niet meer door deze minister zal worden vervuld, maar door de Minister van Financiën, terwijl eerstgenoemde minister wel verantwoordelijk blijft voor het beleidsterrein. Gelet op het voorstaande acht ik deze aanbeveling niet wenselijk. Het vorenstaande laat onverlet dat ik het verder wel eens ben met PricewaterhouseCoopers Advisory N.V. dat duidelijke en voorafgaande afstemming met de Minister van Financiën ten aanzien van financiële aangelegenheden wenselijk is en dat hieromtrent een eenduidig beleid dient te worden ontwikkeld door de Regering van Aruba. De door PricewaterhouseCoopers Advisory N.V. uitgebrachte aanbevelingen bieden naar mijn mening daar een degelijke basis voor.

Ik ben gaarne bereid het vorenstaande nader toe te lichten.

Door de minister van Transport, Integriteit, Natuur en Ouderenzaken:

Ik heb kennisgenomen van het hierboven genoemde rapport. Ik erken de geconstateerde lacunes in het deelnemingenbeleid, en overeenkomstig het rapport schrijf ik de leemtes hoofdzakelijk toe aan het ontbreken van een centrale regie. Een deelnemingenbeleid dat tussen de ministers is afgestemd en dat door één minister wordt gecoördineerd lijkt mij noodzakelijk. Ik sluit mij ook aan bij de aanbeveling dat de regie in handen moet zijn van de Minister van Financiën als behoeder van 's Lands vermogen en dat hij daarbij op een meer actieve rol van het ministerie van financiën moet kunnen rekenen. Mijn voorwaarde is dat de regie niet verder moet gaan dan afstemming en coördinatie van het deelnemingenbeleid en het monitoren daarvan bij de uitvoering. Het kan niet de bedoeling zijn dat de minister belast met financiën beleidsinhoudelijke besluiten overneemt van de andere ministers en dat hij het aandeelhouderschap namens het kabinet gaat vervullen.

De wetgever heeft bij het opstellen van de Staatsregeling gekozen voor een stelsel met individuele ministeriële verantwoordelijkheid. Bij het ontwerpen van het deelnemingenbeleid is het een goede eerste stap om binnen alle wettelijke kaders te

GOVERNMENT OF ARUBA

Prime Minister of Aruba
Minister of General Affairs

L.G. Smith Blvd. 76
Oranjestad, Aruba
Tel. (297) 528 4900

blijven, vooral de Staatsregeling. De ministers kunnen de individuele verantwoordelijkheid voor de betreffende deelnemingen alleen aanvaarden als zij beleidsinhoudelijke besluiten kunnen nemen, uiteraard zolang die besluiten binnen de kaders blijven van een (overkoepelend) deelnemingenbeleid. Ik meen dat regie nodig is, en dat regie ook mogelijk is zonder dat alle deelnemingen feitelijk onder één minister worden samengebracht. Het lijkt mij bovendien niet mogelijk voor die minister om alle verantwoordelijkheid aan te nemen, gegeven het complexe geheel en de bezetting dat daarvoor nodig zal zijn. Een duidelijk deelnemingenbeleid en toezicht daarop door de minister van Financiën, in combinatie met eenduidig en transparant openbaarmakingsbeleid, moeten genoeg zijn om bestuurlijke afstand te garanderen.

Ik wil als laatste het belang van duurzame archivering benadrukken. Toezicht is nodig, maar *inzicht zegt meer dan toezicht*. Alle inspanning om tot goed aandeelhouderschap te komen gaat teniet wanneer inzicht tekortschiet. Bij regeringswisselingen is het niveau van de kennisoverdracht bij de aandeelhouder gering. De schriftelijke vastlegging zowel bij de deelneming als bij de aandeelhouder laat zeer veel te wensen over. Dit is, zoals in de conclusie verwoord, "funest" voor de kennispositie. Openbare informatievoorziening zal dit deels verhelpen, maar ik vraag mij af of de Algemene Rekenkamer van Aruba op basis van art.31 lid 2 van de landsverordening Algemene Rekenkamer bij regeringswisselingen een rol kan vervullen bij de dossieroverdracht. Het betreft tenslotte lichamen waarvan het "geldelijk belang van het Land rechtstreeks of zijdelings is betrokken".

Mijn constatering worden verder door de doorlichting grotendeels bevestigd. Het eindoordeel en dus ook de aanbevelingen, sluiten daardoor welhaast volledig aan met de bevindingen en mijn plannen en voornemens.